

**María del Carmen Méndez Santos –
María del Mar Galindo Merino (coord.)
(2017): *Atlas de ELE. Geolingüística
de la enseñanza del español en el mundo.*
*Volumen I. Europa oriental***

Madrid, enClave-ELE, 441 s., ISBN 978-84-16108-99-2

Každoročne opúšťa Španielsko, ale aj ďalšie hispanofónne krajiny, veľké množstvo učiteľov, aby napomáhali šíreniu španielčiny a hispánskej kultúry v zahraničí. V krajinách, kam prichádzajú, ich okrem jazyka, ktorý často neovládajú, čaká odlišná kultúra, mentalita, sociálny, historický i pedagogický kontext, teda faktory, ktoré priamo či nepriamo vplývajú na podmienky a dynamiku vyučovania i práce so žiakmi. Hoci existujú viaceré publikácie, ktoré približujú stav a podmienky vyučovania španielčiny v rôznych krajinách (napr. *El mundo estudia español*, ktoré od roku 2005 vydáva v dvojročných intervaloch Ministerstvo školstva Španielskeho kráľovstva a ktoré obsahuje stručnú charakteristiku jednotlivých štátov, do ktorých Španielsko vysiela učiteľov španielčiny, a to z hľadiska vzdelávacieho systému, vyučovania cudzích jazykov všeobecne i konkrétne španielčiny i pôsobenia Ministerstva školstva Španielskeho kráľovstva v danej krajine), tieto sa zameriavajú predovšetkým na encyklopedické resp. štatistické údaje.

Učiteľ-cudzinec je však konfrontovaný aj s kultúrnymi aspektmi a s nimi spojenými otázkami, ako napríklad, aké témy nie je vhodné na vyučovaní otvárať, aké otázky môžu znepokojiť študentov či spôsobiť konflikt, ako sa postaviť k niektorým témam čo najefektívnejšie. Toto si uvedomili María del Carmen Méndez Santos a María del Mar Galindo Merino z Univerzity v Almeríi (Španielsko), ktoré sa rozhodli zostaviť akýsi atlas vyučovania španielčiny ako cudzieho jazyka, ktorý by okrem dokumentovania prítomnosti španielčiny v jed-

notlivých štátoch charakterizoval aj dôležité aspekty jej vyučovania ako cudzieho jazyka v tej ktorej krajine. Prvý diel tohto atlasu, ktorý má ambíciu obsiahnuť všetky štáty sveta, vyšiel knižne v roku 2017 pod menom *Atlas de ELE. Geolingüística de la enseñanza del español en el mundo*. Volumen I. Europa oriental. Venuje sa spolu 26 krajinám východnej časti Európy, od Arménska, Gruzínska, Ruska, Bieloruska a Ukrajiny počnúc cez pobaltské krajiny, Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Moldavsko, Bulharsko, Grécko i Turecko až po Albánsko, Severné Macedónsko, Čiernu Horu, Srbsko, Kosovo, Bosnu Hercegovinu, Chorvátsko, Slovinsko, Rakúsko a Českú republiku.

Každý zo spomenutých štátov je venovaná samostatná kapitola, pričom sa dodržiava vždy rovnaká štruktúra. Po stručnom úvode nasleduje kontextualizácia problematiky, ktorá obsahuje krátke priblíženie geografie, dejín, zloženia obyvateľstva a školského systému daného štátu. Nosná časť sa skladá zo štyroch častí. Prvá sa venuje rôznym formám prítomnosti španielčiny v krajine, ako aj špecifickým oblastiam španielskeho jazyka, ktorých osvojenie zvykne pre učiacich sa spôsobovať problém. Druhá a tretia sa zameriavajú na praktické otázky skôr administratívno-organizačného charakteru, ktoré môžu byť pre učiteľa-cudzince obzvlášť zaujímavé a prínosné (systém hodnotenia, dostupnosť učebníc, metódy vyučovania, postavenie učiteľa, prístup študentov k štúdiu, podmienky výkonu povolania učiteľa, výška platu a pod.). Nemenej cenná je posledná časť, v ktorej autor opisuje tie kultúrne aspekty, ktoré považuje za výrazne odlišné v porovnaní so zvyklosťami v Španielsku. Na záver je uvedená základná bibliografia i zoznam vybraných štátnych inštitúcií, ako aj škôl, na ktorých sa vyučuje španielčina.

Jednotlivé kapitoly napísali učitelia s praxou v danom štáte, spravidla Španieli, ktorí tak sprostredkujú svoje cenné autentické skúsenosti a postrehy. Na druhej strane však nie vždy dokážu úplne preniknúť do niektorých otázok, a tak uvádzajú niekedy aj nie celkom presné informácie.

Autorom kapitoly venovanej Slovensku je Fermín Domínguez, ktorý v čase vydania knihy mal viacročnú skúsenosť s vyučovaním španielčiny na Slovensku, keďže od roku 2012 pôsobil na bilingválnom gymnáziu v Žiline. Preto sa aj jeho text zameriava skôr na stredné školstvo s dôrazom na špecifickú situáciu bilingválnych

gymnázií, i keď tlmočí aj informácie o ostatných stupňoch a typoch škôl, ktoré získal sprostredkované. Jeho hlavným informátorom v oblasti vysokého školstva bol pedagóg z Ekonomickej univerzity, v dôsledku čoho prevládajú v tejto téme informácie charakteristické pre túto inštitúciu. Domínguez zhromaždil aj množstvo štatistických údajov, na základe ktorých ilustruje situáciu španielčiny na Slovensku.

Z hľadiska slovenského čitateľa považujeme za najprínosnejší jeho pohľad na otázky späté s praxou vyučovania španielčiny. Hlavné problémy slovenských študentov pri osvojovaní si tohto románskeho jazyka vidí na začiatočnickej úrovni pri písmenách, ktoré reprezentujú v španielčine inú hlásku ako v slovenčine. V oblasti morfológie poukazuje na absenciu určitého člena v slovenskom jazyku (je zaujímavé, že sa o absencii neurčitého člena nezmieňuje) či na rozdiely medzi slovesným systémom v týchto dvoch jazykoch. Všimá si aj problémy v oblasti lexikálnej roviny, konkrétne slová, ktoré sú vo východiskovom a cieľovom jazyku formálne podobné, ale významovo odlišné. Nezabúda ani na rozdiely v pravopise, predovšetkým pri písaní čiarok, úvodzoviek a podobne.

Zaujímavé je, ako vníma slovenských žiakov, i keď je jeho vnímanie pravdepodobne silno ovplyvnené typom školy, na ktorej získal skúsenosť. Podľa Domíngueza sú slovenskí žiaci veľmi pracovití, vytrvalí a čestní, majú tendenciu memorovať a majú istý problém improvizovať, pričom práve ich veľký zápal pre štúdium spôsobuje, že očakávajú výborné alebo veľmi dobré hodnotenie a cítia sa byť ukrivdení, keď je hodnotenie nižšie.

Zoznam škôl, na ktorých sa vyučuje španielčina na Slovensku, uvedený v závere kapitoly, musel autor vzhľadom na rozsah práce značne obmedziť. Zahŕňa všetky bilingválne gymnáziá a tri univerzity (Univerzitu Komenského v Bratislave, Ekonomickú univerzitu, Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici), žiadala by sa však aj informácia o Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, ktorá pripravuje aj budúcich učiteľov španielčiny.

Napriek niektorým nepresnostiam obsahuje text venovaný Slovensku množstvo praktických a zaujímavých informácií pre čitateľa, ktorému je primárne určený, a môže sa stať výborným sprievodcom pre učiteľov, ktorí prichádzajú do našej krajiny vyučovať španielčinu.

Atlas de ELE sa neobmedzuje len na formu tlačenej knihy, ale má ambíciu stať sa interaktívnym projektom. Je preto zverejnený na portáli komunity učiteľov španielčiny ako cudzieho jazyka TodoELE, kde je možné jednotlivé kapitoly komentovať. Predpokladáme, že aj vďaka tejto dostupnosti pre širokú verejnosť vo virtuálnom svete má potenciál stať sa referenčným bodom pre všetkých záujemcov o prácu učiteľa španielčiny mimo hispanofónnych krajín.

Mária Medveczká

Katedra románskych jazykov a literatúr,

Pedagogická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Račianska 59, 813 34 Bratislava, Slovensko

medveczka@fedu.uniba.sk